NAŠA KULTURA V NAŠEM MESTU

Vodnik po manjšinskih točkah v lokalnih skupnostih

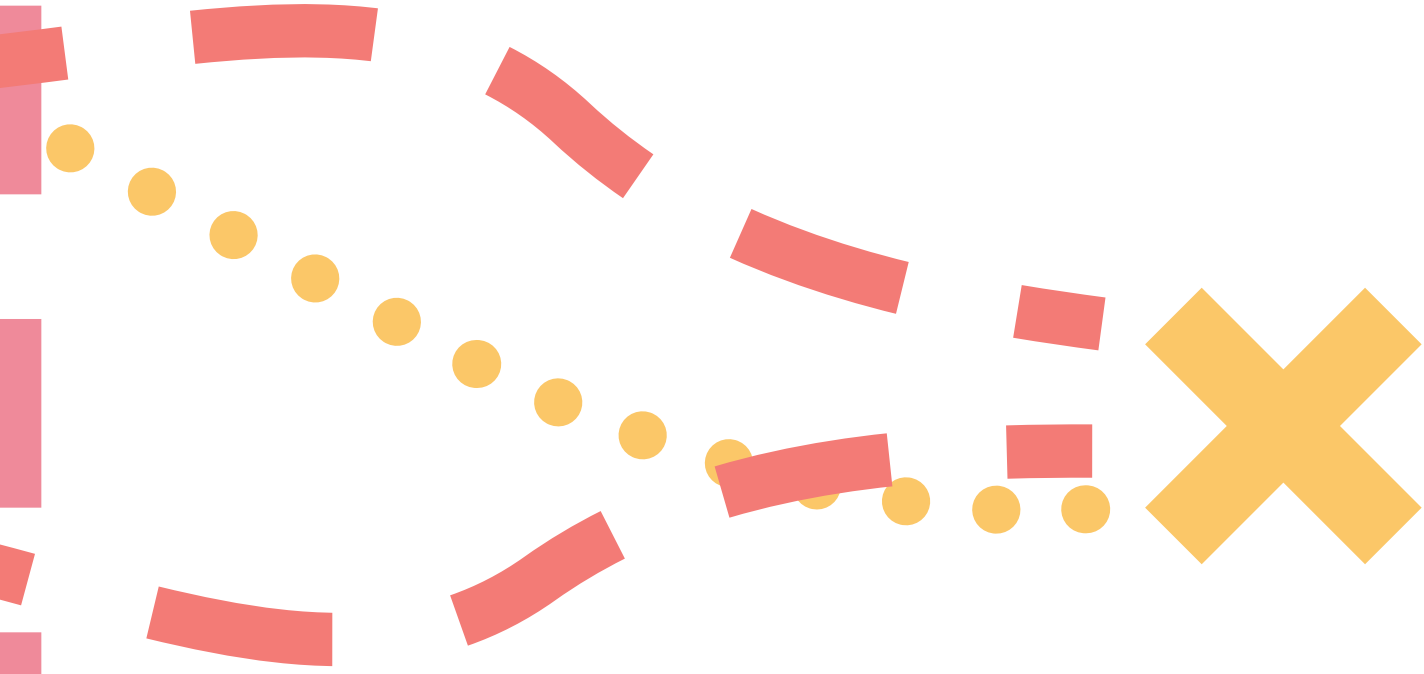

MANJŠINSKA MLADINOTEKA

BURJA
KULTURNO IZOBRAŽEVALNI ZAVOD

Erasmus+

Naslov: Naša kultura v našem mestu, vodnik po manjšinskih točkah v lokalnih skupnostih

Izdajatelj: Zavod Burja Rimske Toplice, 2020, www.zavod-burja.si

Fotografije: HKPD Matija Gubec, društvo Studio B, Zavod Burja

Oblikovanje: Paolo Pelesk

www.zavod-burja.si/manjsinska-mladinoteka/

Brošura je nastala v sklopu programa Erasmus+, KA2 Sodelovanje za inovacije in izmenjavo primerov dobrih praks, KA205 Strateška partnerstva na področju mladine.

Vsebina brošure je izključna odgovornost avtorjev in v nobenem primeru ne odraža stališč Evropske komisije.

Mladi prebivalci Tavankuta, Bodovaljcev in Celja so raziskovali svojo lokalno skupnost. Pripravili so lokalne turistične zemljevide, kjer so izpostavili več zgodovinskih in aktualnih točk manjšinske kulture, ki jih je vredno raziskati, ko vas pot zanese v te kraje.

TAVANKUT

Tavankut je tipična severna panonska vas, ki leži jugozahodno od mesta Subotica na rodovitni ravnici Bačke, ki na severu meji z Madžarsko. Tla Tavankuta, sestavljena iz humusa in peska, so bila nekoč del Panonskega morja. Prebivalci se večinoma ukvarjajo s kmetijstvom, sadjarstvom in vinogradništvom, razvija se tudi živinoreja. Danes ima Tavankut približno 4500 prebivalcev, večinoma Hrvatov - Bunjevcev. Ti so ohranili svoje štokavsko-ikavsko narečje in bogato ljudsko umetnost: narodne noše, pesmi, zgodbe, ples, tkanje slame in ostale ljudske običaje.

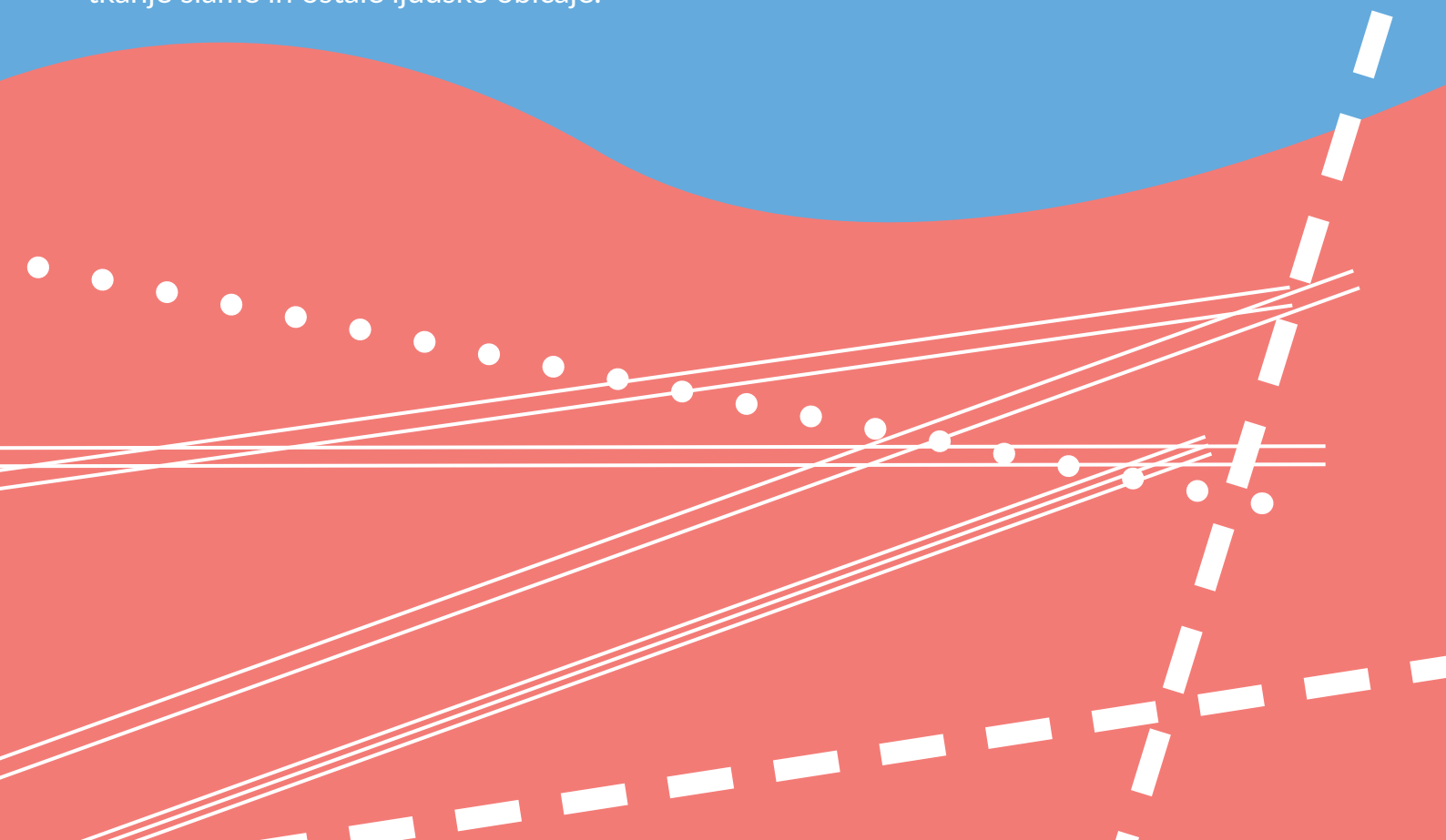

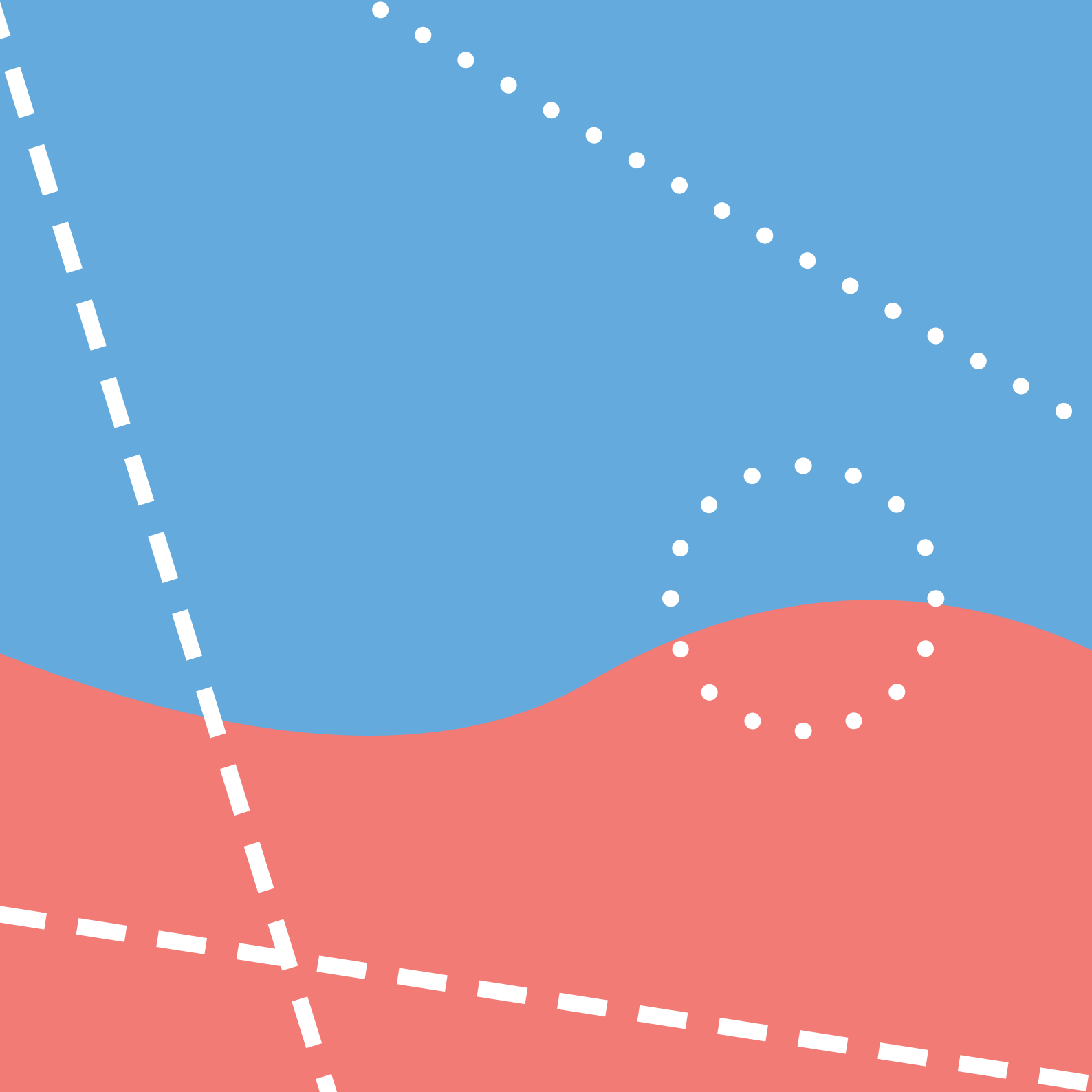

5
Spomenik Nemirna ravnica
Spodnji Tavankut
Kapela sv. Ana
Zgornji Tavankut
3
GORNJI
TAVANKUT
CELJE 322 KM
NOVA GRADIŠKA 187 KM

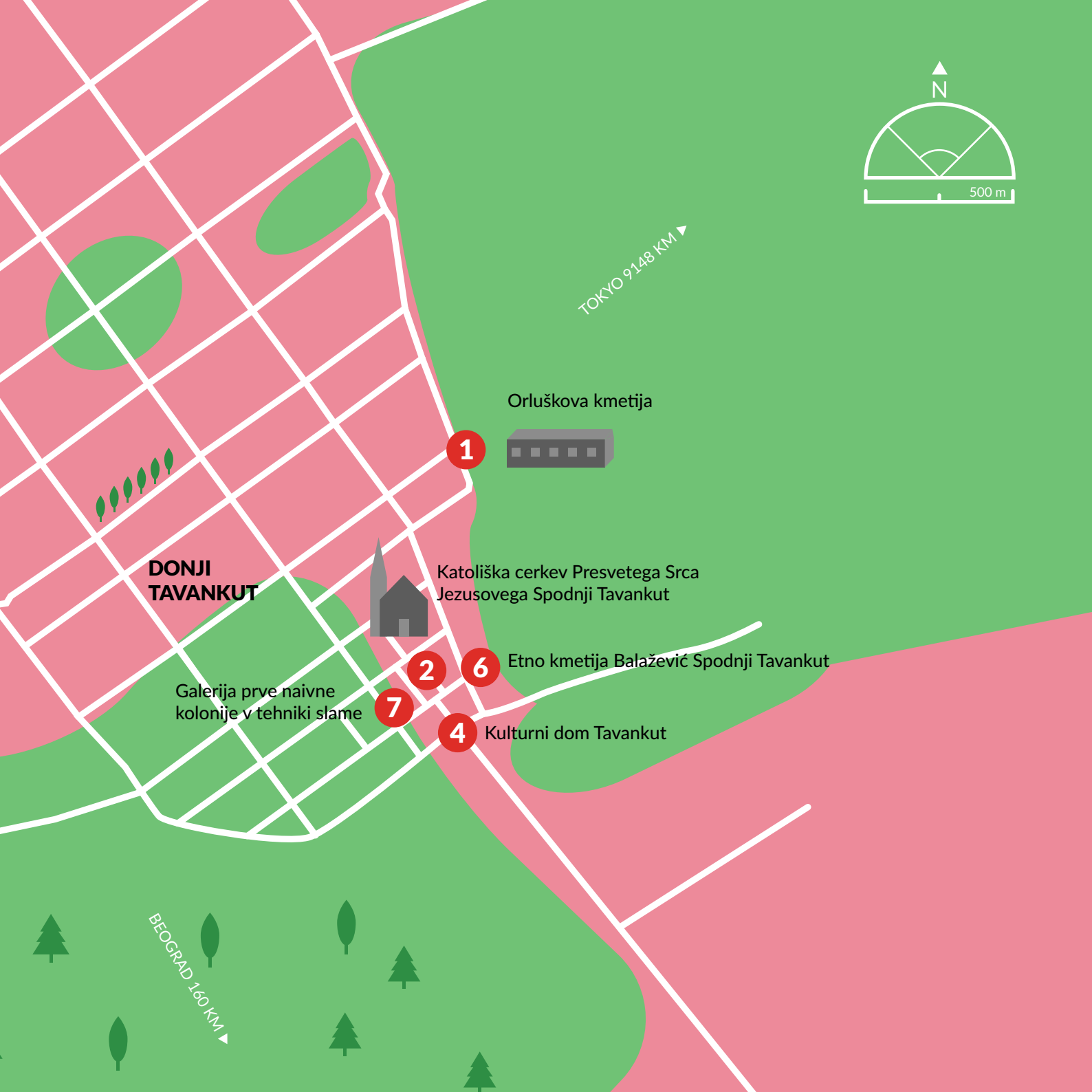
N
500 m
TOKYO 9148 KM
Orluškova kmetija
1
DONJI
TAVANKUT
Katoliška cerkev Presvetega Srca
Jezusovega Spodnji Tavankut
2
6
Etno kmetija Balažević Spodnji Tavankut
Galerija prve naivne
kolonije v tehniki slame
7
4
Kulturni dom Tavankut
BEOGRAD 160 KM

1. Orluškova kmetija (lokacija Spodnji Tavankut 1686)

Kmetija družine Orlović, kulturni spomenik, znan kot Orluškova kmetija, je bila zgrajena leta 1870. Gre za eno od skupno dveh ohranjenih kmetij na panorami južne strani Tavankuta. Kmetija je priča ljudske arhitekture in načina življenja, ki je pomenil izolacijo in neodvisnost od bližnje vasi in mesta.

2. Katoliška cerkev Presvetega Srca Jezusovega Spodnji Tavankut (lokacija Trg Žarka Zrenjanina, Spodnji Tavankut)

Cerkev v Spodnjem Tavankutu je bila zgrajena leta 1910 v neoromantičnem slogu. Gre za eno najlepših podeželskih sakralnih stavb v celotni škofiji Subotica, z lepo poslikano notranjostjo. Znana je po bogatih freskah, arabeskah, vitražu in orglah. Danes služi približno 4500 vernikom.

3. Kapela sv. Ana Zgornji Tavankut
(lokacija Zgornji Tavankut 24214)

V Zgornjem Tavankutu je leta 1924 družina Mate Vukovića postavila kapelo, posvečeno sv. Ani, ki se nahaja v prijetnem in mirnem okolju. V bližini se je ohranil stari arteški vodnjak.

4. Kulturni dom Tavankut

(lokacija Kulturni dom Bunjevcev BKC, 24214 Donji Tavankut)

Kulturni dom Tavankut je bil zgrajen leta 1950 in obnovljen leta 2019. V preteklosti so se v njem vrstili koncerti, predstave, filmske projekcije in drugi kulturni dogodki.

5. Spomenik Nemirna ravnica Spodnji Tavankut

(lokacija Spodnji Tavankut)

Spomenik je bil postavljen leta 1967 v spomin na padle borce v drugi svetovni vojni, večinoma v bitki pri Batini.

6. Etno kmetija Balažević Spodnji Tavankut

(lokacija etno kmetije Balažević, Spodnji Tavankut)

Etno kmetija Balažević je turistični in gostinski objekt ter spomenik kulturne dediščine, tradicionalne arhitekture in notranjosti z galerijo. Zgrajena je bila leta 1909 in obnovljena leta 2014.

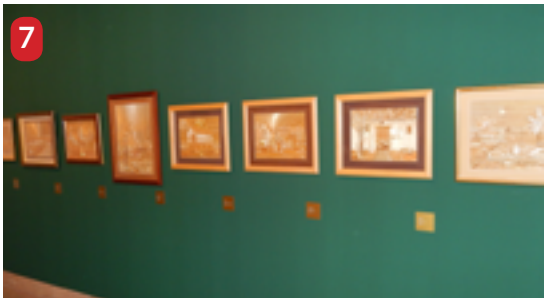

7. Galerija prve naivne kolonije v tehniki slame (lokacija HKPD Matija Gubec, Marka Oreškovića, Spodnji Tavankut)

Galerija prve naivne kolonije v tehniki slame je edinstvena v Srbiji. Vsebuje več kot 100 edinstvenih eksponatov avtohtonih izdelkov iz slame, ki so jih izdelale ženske iz bližnjih krajev. Leta 2012 je bila galerija obnovljena, na letni ravni pa jo obišče več tisoč obiskovalcev

NOVA GRADIŠKA

IN OKOLICA: OKUČANI IN BODOVALJCI

Nova Gradiška je drugo največje mesto v Brodsko-posavskem okraju. Šteje približno 11000 prebivalcev, med katerimi so mnoge narodne manjšine. Zaradi svoje lege in naravnih lepot ima območje Nove Gradiške velik potencial za razvoj turizma. Ceste lajšajo dostopnost do mesta, privlačna okolica od gozdnatih pobočij Psunja do tihe posavske nižine pa ponuja priložnost za različne turistične dejavnosti.

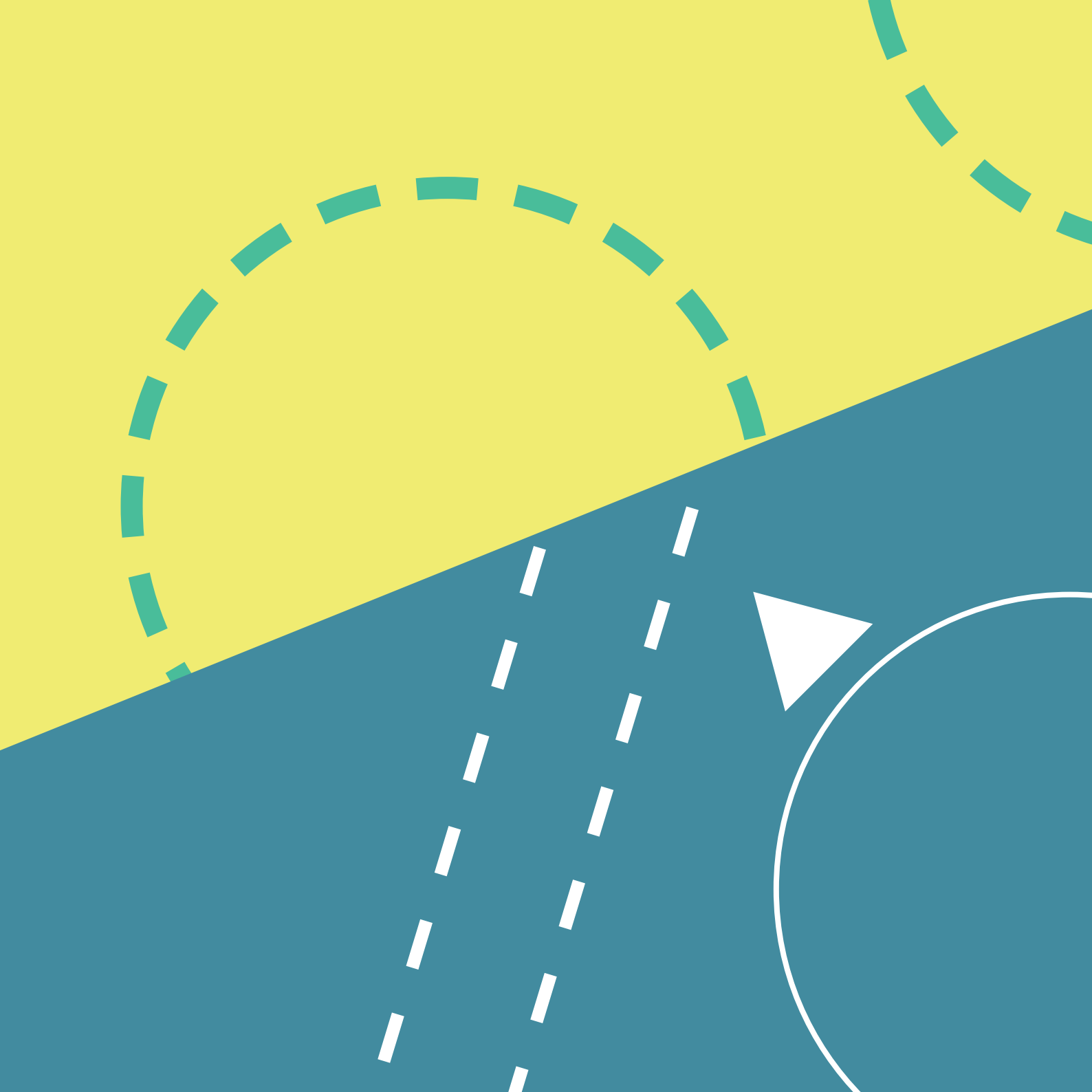

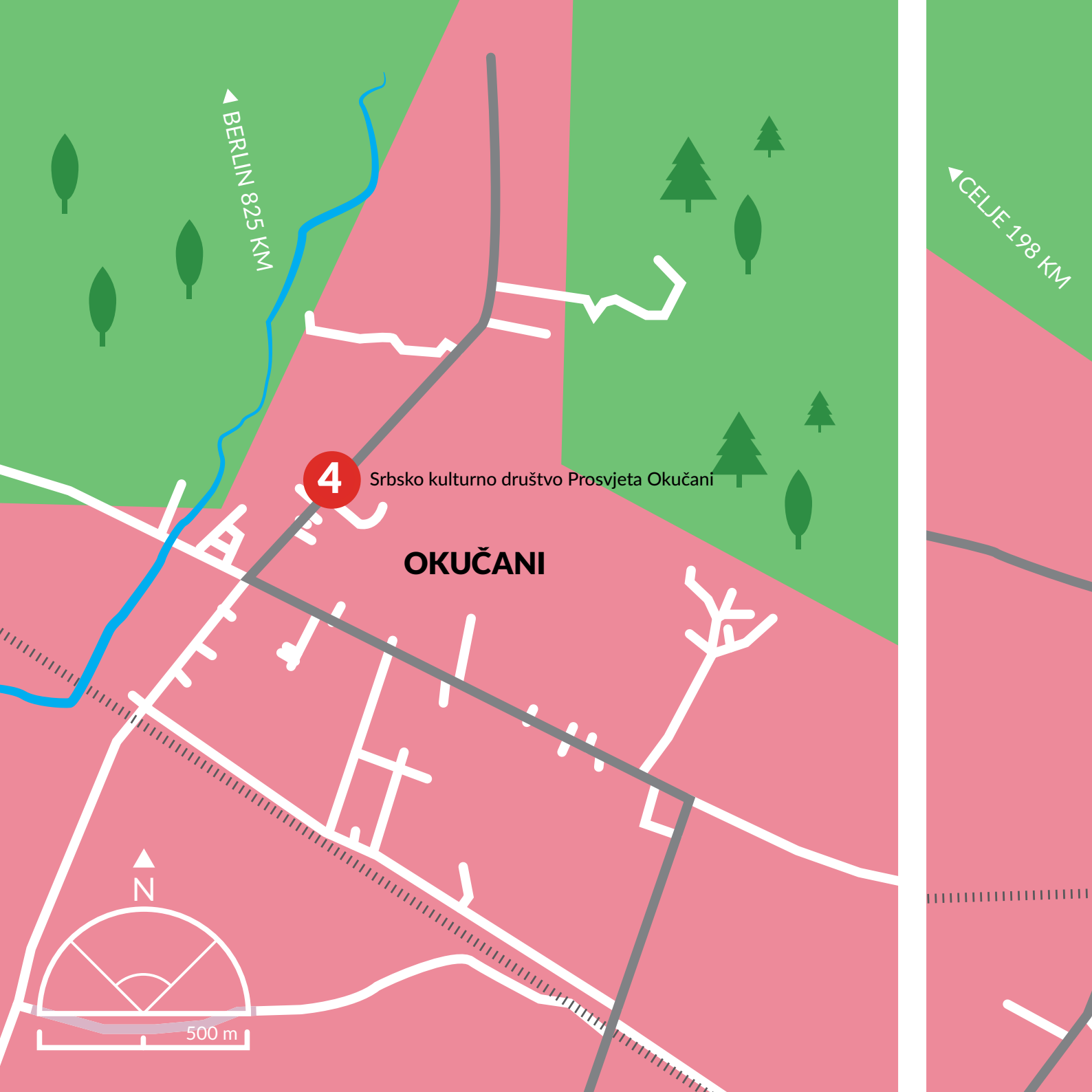
BERLIN 825 KM
CELJE 198 KM
4
Srbsko kulturno društvo Prosvjeta Okučani
OKUČANI
N
500 m

Judovsko pokopališče
1
TAVANKUT 187 KM
NOVA GRADIŠKA
Pivovarna Lobe
3
5
Baptistična cerkev Nova Gradiška
Pravoslavna cerkev
Nova Gradiška
2
8
Tiskarna in knjigarna Bauer
7
Društvo Češka Beseda Nova Gradiška
Adventistična
cerkev
6

1. Judovsko pokopališče, Cernik

(Potočna ulica, nekje na sredini)

Judje so v drugi polovici 19. stoletja na območju Nove Gradiške ustanovili svojo kolonijo. Tukajšnji dobri poslovni pogoji so jih privabili predvsem iz Madžarske, Moravske in Galicije. V Cerniku so ustanovili zasebno judovsko šolo in judovsko pokopališče, okoli leta 1880 pa so postavili tudi sinagogo.

2. Pravoslavna cerkev Nova Gradiška

(Miroslava Kraljevića 9, Nova Gradiška)

Številni pravoslavni Srbi iz Nove Gradiške so leta 2016 dobili svoj bogoslužni prostor v dvoriščni stavbi v lasti Srbske pravoslavne cerkve, ki je bila porušena kar dvakrat, tako za časa Neodvisne države Hrvaške kot tudi Hrvaške osamosvojitvene vojne.

3. Pivovarna Lobe

(lokacija: OŠ Ljudevit Gaj)

Pivovarna Lobe je bilo najpomembnejše gospodarsko podjetje v Novi Gradiški v obdobju od leta 1850 do 1945, lastila si jo jedružina Lobe, ki je izvirala s Češke. Poseben uspeh je dosegla z Ožujskim pivom, ki ga je Pivovarna Lobe varila od konca 19. stoletja. Leta 1943 se je proizvodnja ustavila, njeni stroji pa so bili prenešeni v zagrebško in karlovško pivovarno.

4. Srbsko kulturno društvo Prosvjeta Okučani

(Lokacija: Ulica A. Starčevića 21, Okučani)

Društvo je bilo ustanovljeno leta 1998 z namenom ohranjanja tradicije in kulturnega izročila. Ima približno 70 članov, organiziralo pa je več kot 200 nastopov na Hrvaškem in v tujini. Uredili so svoj etno kotiček, v katerem hranijo tradicionalne predmete (t.i. Babičina soba in bogata knjižnica).

5. Baptistična cerkev Nova Gradiška

(lokacija Mala 1, Nova Gradiška)

Veroizpovedi in veronauki baptistične cerkve sledijo veroizpovedim večine krščanskih cerkev, torej veroizpovedi zgodnjekrščanske cerkve, in sicer na način, ki je predstavljen v Novi zavezi in povzet v apostolski in necejsko - carigradski veroizpovedi. Baptistična cerkev opravlja bogoslužje ob nedeljah ob 16:00, preučevanje biblije pa ob sredah ob 17:00.

6. Adventistična cerkev

(Ulica Vladimira Nazora 6, Nova Gradiška)

Adventistična cerkev je bila zgrajena v obdobju od 1977 do 1981. V Brodsko-posavskem okraju živi približno 180 članov adventistične cerkve. Čaščenje poteka vsako soboto.

7. Društvo Češka Beseda Nova Gradiška

(lokacija Maksimilijana Benkovića 11, Nova Gradiška)

Češko društvo Beseda Nova Gradiška šteje več kot 100 članov. Že vrsto let združuje pripadnike češke manjšine in si prizadeva za ohranitev češke kulturne dediščine. Društvo slovi po svoji pevski, likovni in dramski sekciji.

8. Tiskarna in knjigarna Bauer

(lokacija: Slavonska trgovina)

Prvo tiskarno v Novi Gradiški je leta 1882 ustanovil Mavro Bauer. Leta 1910 je Bauer odprl še knjigarno v veliki družinski stavbi v središču mesta. Stavba je bila zgrajena v slogu art nouveau, po predlogi znanega arhitekta Rudolfa Lubynskega. Njegovi sinovi so v tiskarni nadaljevali z delom vse do leta 1941. Danes je na tem območju Slavonska trgovina.

CELJE
IN OKOLICA - LAŠKO IN RIMSKE TOPLICE

Mesto Celje leži ob reki Savinji na jugovzhodnem delu Celjske doline 70 km severovzhodno od Ljubljane. Celje je pomembno prometno križišče med Ljubljano na zahodu, Mariborom na severu, Zidanem Mostu na jugu, Velenjem in Slovenj Gradcem na severozahodu ter Rogaško Slatino na vzhodu. Celje je tudi gospodarsko središče območja. V Celju in okolici je zaradi razvoja industrije in turizma (Terme Laško in Rimske Toplice) v času nekdanje države nastala široka baza priseljencev s koreninami iz nekdanje Jugoslavije.

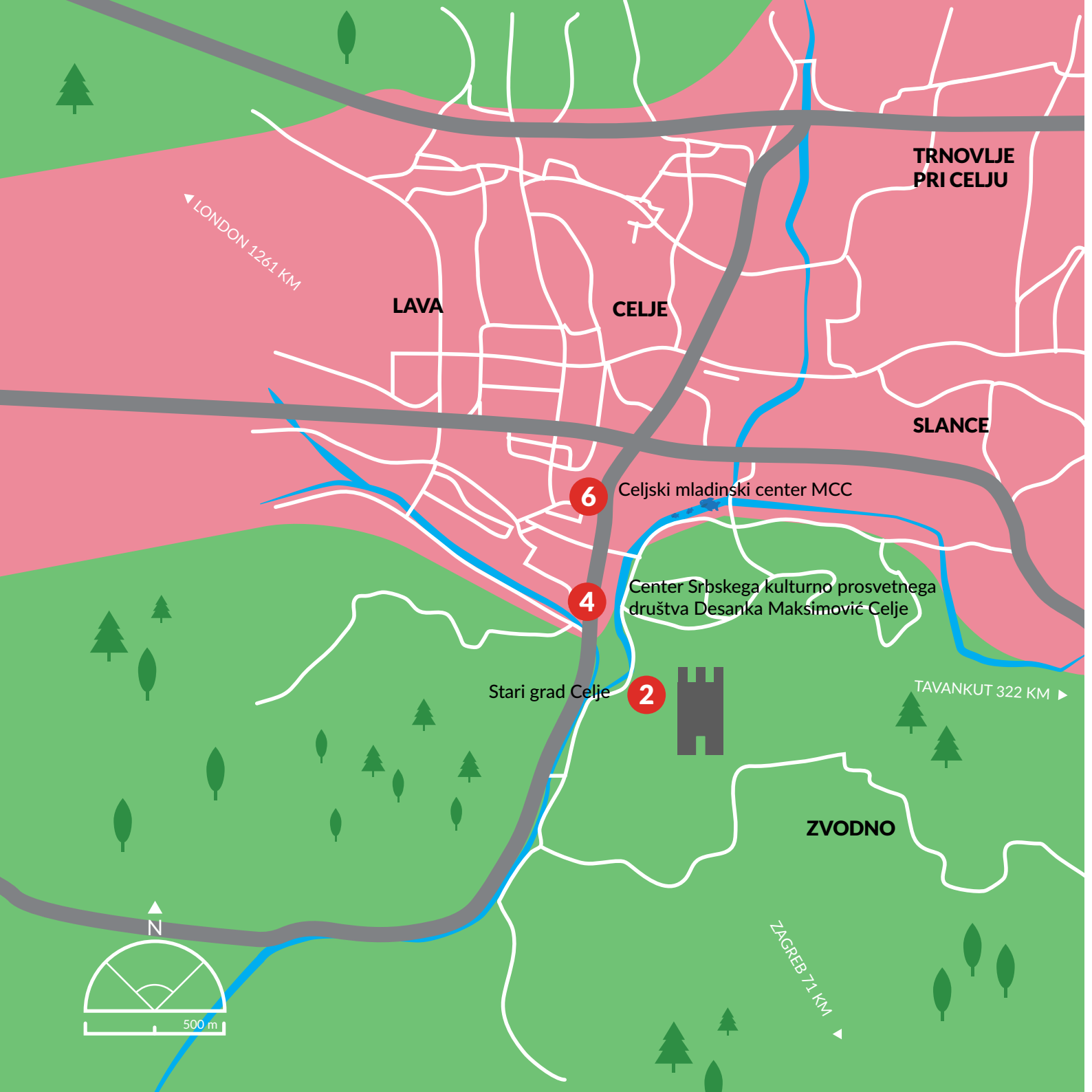
TRNOVLJE
PRI CELJU
LONDON 1261 KM
LAVA
CELJE
SLANCE
6
Celjski mladinski center MCC
4
Center Srbskega kulturno prosvetnega
društva Desanka Maksimović Celje
Stari grad Celje
2
TAVANKUT 322 KM
ZVODNO
N
500 m
ZAGREB 71 KM

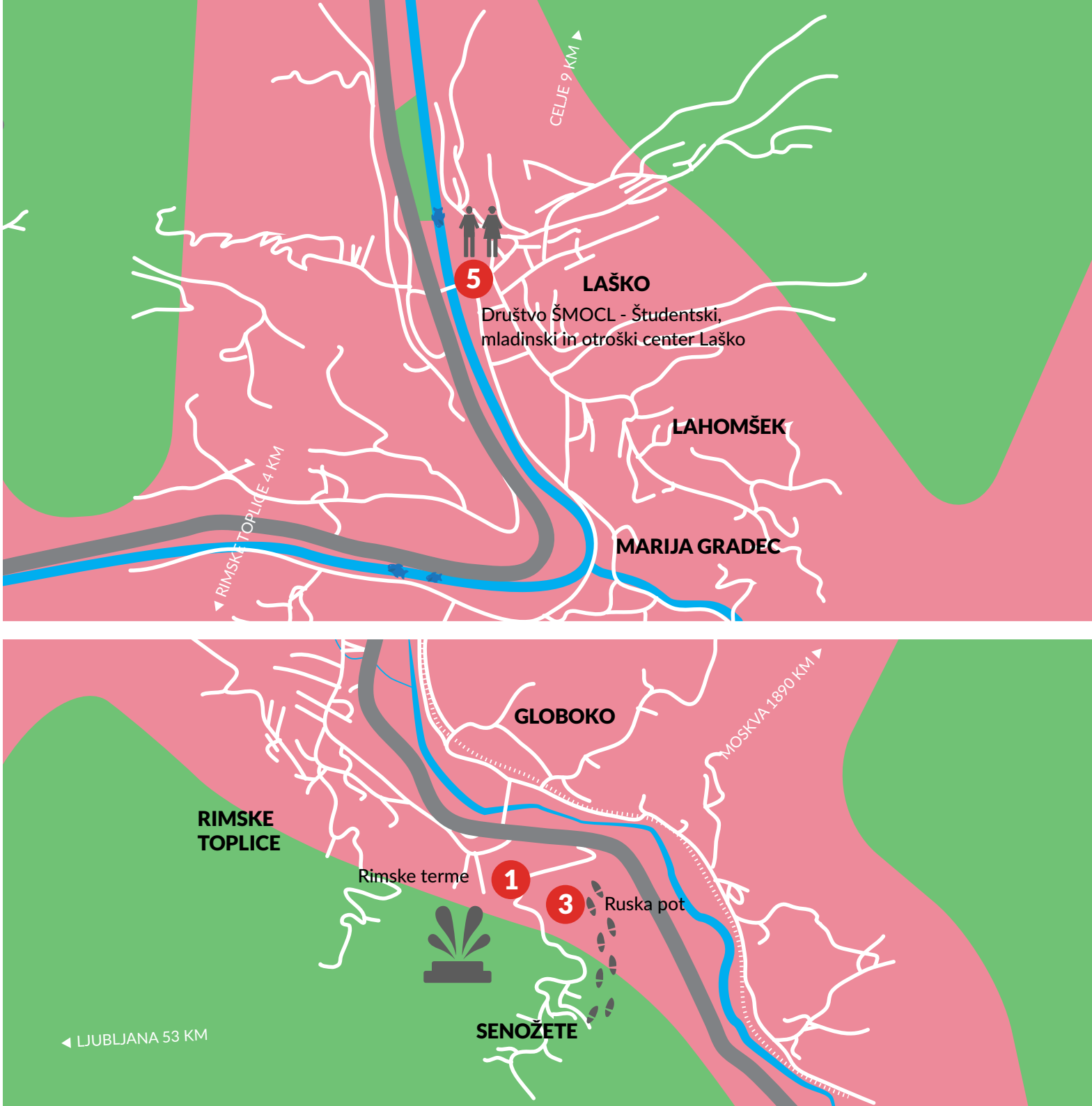
CELJE 9 KM
5
LAŠKO
Društvo ŠMOCL - Študentski,
mladinski in otroški center Laško
LAHOMŠEK
RIMSKE TOPLICE 4 KM
MARIJA GRADEC
GLOBOKO
MOSKVA 1890 KM
RIMSKE
TOPLICE
Rimske terme
1
3
Ruska pot
SENOŽETE
LJUBLJANA 53 KM

1. Rimske terme

(lokacija RIMSKE TERME, Toplice 10, 3272 Rimske Toplice)

Rimske terme so bile prvič omenjene v oglejski listini leta 1486, vendar so razcvet doživele po letu 1840. Zdravilne učinke termalne vode in čudovite okolice so skozi zgodovino uživali številni ugledni gostje, med njimi angleška in pruska princesa Viktorija, Napoleonova sestra, princesa Murat, avstrijski pisatelj Franz Grillparzer, srbski pisatelj Vuk Karadžić, cesar Ferdinand, nadvojvoda Janez in mnogi drugi. Danse so Rimske terme odprte za širšo javnost. Omogočajo vam, da se vrnete k pomirjujoči naravi, zdravju, dobremu počutju in sprostitvi. Pri tem vam pomaga termalna voda, ki zdravilno vpliva na človekovo telo.

2. Stari grad Celje

(lokacija Cesta na Grad 78, 3000 Celje)

Stari grad Celje se nahaja na hribu nad Celjem, jugozahodno od mestnega jedra, na skalni polici nad reko Savinjo. Je največji grad v Sloveniji. Verjetno izvira že iz 12. stoletja, natančneje med letoma 1120 in 1130, ko je Gunther-Gunthero marchione de Cylie, s stranske veje Vovbržanov, postal prvi in edini mejni grof, ki je svoje ime prevzel po Celju. Katarina Branković, hči srbskega despota Đurađa Brankovića, se je leta 1434 poročila z grofom Ulrikom II., vplivnim plemičem, ki je leta 1436 postal celjski knez. Ko je Ulrich II. umrl v beograjski zaroti, je Katarina kratek čas vladala v celjski kneževini in zagorski grofiji. V njen spomin so poimenovali današnjo srbsko pravoslavno gimnazijo Kantakuzina Katarina Branković v Zagrebu.

3. Ruska pot

(lokacija: RIMSKE TERME, Toplice 10, 3272 Rimske Toplice)

V parku Rimskih term se prepletata dve zgodovini, angleška in ruska. V prvem delu parka je prisotna angleška zgodovina. Pot po gozdnatem travniku se imenuje Viktorijina promenada, v spomin na obisk angleške in pruske princese Viktorije. Takrat so posadili velikanske sekvoje iz Londona. V drugem delu parka je prisotna ruska zgodovina. Sprehajališče je prvotno razširjeno v gozd, dodatno pa so ga razširili ruski ujetniki prve svetovne vojne. 1216 m dolgo sprehajalno pot je leta 1917 začelo graditi 47 ujetnikov. V tej obliki se je ohranila do današnjih dni.

4. Center Srbskega kulturno prosvetnega društva Desanka Maksimović Celje (lokacija: Ulica XIV. divizije 14, 3000 Celje)

SKPD Desanka Maksimović Celje je bilo ustanovljeno leta 1999. Društvo povezuje več kot sto aktivnih članov celjske regije, ki se slovenski in mednarodni javnosti predstavljajo na različnih kulturnih prireditvah. Najbolj dejavni so s svojo pevsko, folklorno, kulinarično in dramsko sekcijo. Na ta način ohranjajo svojo kulturno dediščino.

5. Društvo ŠMOCL - Študentski, mladinski in otroški center Laško
(lokacija Mestna ulica 2, 3270 Laško)

ŠMOCL je prostovoljno, neodvisno in nepridobitno društvo, ki izvaja dejavnosti za študente, mladino in otroke v splošno družbeno korist, predvsem pa stremi k izgradnji njihove neodvisne osebnosti. Društva izvaja izobraževanja ter spodbuja in nudi različne oblike pomoči študentom, mladini in otrokom. V svoje delo prek programa Evropske solidarnostne enote vključujejo številne prostovoljce z Balkana. Društvo je prepoznavno tudi po multimedijskem centru TV Laško.

6. Celjski mladinski center MCC
(lokacija Mariborska cesta 2, 3000 Celje)

Celjski mladinski center zaradi odprtega pristopa in kakovostnega sektorskega in medsektorskega mreženja na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni dosega številne pozitivne učinke na razvoj mladih in lokalne skupnosti. Celjski mladinski center je kultno mesto za mlade, njihov moto ‘prostor svobodnih idej’ pa je hkrati njihova kulturna dediščina, način dela in vizija prihodnosti. Celjski mladinski center povezuje tudi mlade pripadnike priseljencev z območja nekdanje Jugoslavije in z izbranimi vsebinami kulturnih in izobraževalnih dejavnosti skrbi za njihovo boljše vključevanje v slovensko večinsko družbo.